Често чувам от познати и приятели за случаи на техни близки, които са тежко болни и имат нужда от трансплантация на орган. Заинтересувах се и след кратко проучване установих, че броят на тези хора се увеличава с всяка година, като голяма част от тях не успяват да дочакат появата на подходящ донор. Това ме накара да се замисля- мога ли приживе да стана донор на нуждаещ се? Безплатна ли е процедурата? И как мога да декларирам желание да даря органите си след смъртта?

На първо място – какво точно представлява донорството на органи?
Донорство на органи е даряването на тъкани, органи и клетки от един човек за трансплантация на друго лице с лечебна цел. Този метод се определя като краен, поради което се използва само когато всички други варианти за лечение са неефективни. Манипулацията се осъществява с държавни средства, като тя е безплатна както за донора, така и за получаващия орган, без значение дали те са здравноосигурени.

Мога ли да стана донор?
Имам възможност да стана донор на органи както приживе, така и след смъртта ми, освен ако не съм изявил писмено своето несъгласие.

Как мога да стана донор, докато съм още жив?
Приживе мога да даря единствено част от самовъзстановяващ се орган (например черен дроб) или един от чифтните ми органи (като бъбрека).

Важно! Органът може да бъде трансплантиран единствено на:

съпруга(та) ми;
детето ми (дори и ако е осиновено, но за целта осиновяването трябва да е в сила от поне 3 години);
моя роднина (майка/ баща; брат/ сестра; дядо/ баба; прадядо/ прабаба; племенник/ племенница; първите ми братовчеди);
човек, с когото съжителствам от минимум 2 години без сключен брак.
Взимането на орган, тъкан или клетки се извършва само при условие, че това не представлява опасност за живота ми и ако съм дал нотариално заверено писмено съгласие за извършване на процедурата.

Важно! Ако съм непълнолетен, нямам право да дарявам органи.

Мога единствено да дам мои възстановяващи се тъкани и клетки, но трансплантацията трябва да е предназначена за мой родител, брат, сестра, съпруг или дете. Изисква се също така донорството да е част от животоспасяващо лечение, да няма подходящ пълнолетен донор и да има издадено разрешение от Етичната комисия по трансплантация. Важно! Освен тези изисквания е нужно и нотариално заверено съгласие от родителите ми за извършване на процедурата.

Как мога да даря орган след смъртта си?
Ако изпадна в мозъчна смърт (необратимо спиране на дейността на мозъка ми), всичките ми органи могат да бъдат дарени на всеки нуждаещ се. Това е възможно единствено ако преди смъртта ми не съм заявил писмено несъгласие за извършване на

подобна процедура, както и ако е установена биологична съвместимост между органите ми и някого от листата за чакащи трансплантация.

Кой може да даде съгласието за трансплантация на органите ми?
Ако изпадна в мозъчна смърт, лекарите ще проверят дали в здравноосигурителната ми книжка или в регистъра не е вписано несъгласието ми за взимане на органи, тъкани или клетки. Ако нямам издадено такова, те задължително се свързват с най-близките ми хора. Това са например съпруга(та) ми, родителите, децата или братята и сестрите ми. В случай че лекарите не получат от тях писмен отказ, моите органи могат да бъдат дарени.

Важно! За даряване на органи от починало непълнолетно лице се изисква писмено съгласие от родителите.

Как мога да дам писмен отказ за даряване на органите ми?
Ако не искам тъканите и органите ми да бъдат дарени след смъртта ми, трябва да потвърдя своето несъгласие с подписване на декларация пред общопрактикуващ лекар. Мога да изразя подобно желание, както за всички мои органи и тъкани, така и за точно определени. Лекарят ще впише изразеното от мен несъгласие в здравноосигурителната ми книжка, както и в медицинския регистър. В случай на мозъчна смърт, те ще бъдат проверени за отказ. Ако не съм здравноосигурен, трябва да предам декларацията в общината по постоянния ми адрес.

Източници
Закон за трансплантация на органи, тъкани и клетки

чл. 2, ал. 1 – относно същността на донорството

чл. 4, ал. 2 – относно използването на метода

чл. 16, ал. 1 – относно финансирането на трансплантацията

чл.18, ал. 2 – относно даряването на органи при мозъчна смърт

чл. 19, ал. 1 – относно невъзможността за даряване на органи при писмен отказ

чл. 19, ал. 2 – относно трансплантацията на органи, взети от починало непълнолетно лице

чл. 20, ал. 1, ал. 2, ал. 3, ал. 4 и ал. 5 – относно декларацията за отказ от даряване на органи

чл. 21 ал. 1 – относно взимането на органи от починало лице

чл. 24, ал. 1 – относно условията за даряване на органи

чл. 24, ал. 5 – относно забраната непълнолетни да даряват органи

чл. 25 – относно условията за даряване на органи

чл. 26, ал. 1 и ал. 2 – относно условията за даряване на орган приживе

чл. 27 – относно условията за даряване на орган приживе

Закон за здравето

чл.82, ал.1 – относно достъпността до медицинска помощ

Изпълнителна агенция по трансплантация

Декларация по чл.19 от Закон за трансплантация на органи, тъкани и клетки